

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ НАУКОВОГО ПАРКУ НА БАЗІ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

К.М. Кашук, аспірант, моб. 097-058-95-73

Науковий керівник: К.е.н., доцент В.П. Якобчук

Постановка проблеми. Важливу роль у розвитку інноваційного підприємництва відіграє інноваційна інфраструктура, яка являє собою комплекс підприємств, організацій і закладів, які проводять науково-дослідні роботи, підвищують ефективність функціонування інноваційного ринку, надають консалтингові послуги на різних етапах інноваційного процесу. Формування інноваційних структур, які сприяють створенню та впровадженню інноваційних розробок є особливо актуальним для України. Разом тим, з входженням країни в ринкові умови інтеграція державних структур науки з підприємницьким середовищем з метою комерціалізації ідей інноваційної сфери так і не набула належного рівня.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження теоретичних і практичних аспектів створення, функціонування і розвитку технопарків і наукових парків (НП) займалися зарубіжні і вітчизняні науковці, зокрема: С. Володін, В. Геєць, М. Мазур, В. Семиноженко, В. Соловійов, Л. Федулова та інші, але питання щодо створення наукових парків на базі провідних вищих навчальних закладів потребують детального аналізу, вивчення і розробки конкретних рекомендацій.

Методологія досліджень. При дослідженні функціонування інноваційних структур використано методологію інноваційного провайдингу, що є комплексною динамічною системою організації й функціонування наукового знання з перетворенням його в інноваційний результат. Вона отримала назву «інноваційна логіка» [3]. Застосування даного системного підходу у науковому пізнанні відкриває певні перспективи для взаємозближення наукових і підприємницьких структур у ринкових умовах.

Основний матеріал. Прийняття Закону України «Про наукові парки» і відповідних нормативно-правових актів щодо функціонування ВНЗ, засновництва, партнерства та діяльності інших суб'єктів у процесі створення і використання інноваційних розробок не вирішило багатьох проблем, які стосуються визначення організаційно-правової форми господарювання наукового парку, розробки статутних документів даної інституції, налагодження механізму взаємовідносин і взаємодії у ланцюзі МОН – ВНЗ – науковий парк – винахідник процесу комерціалізації інтелектуальної власності ВНЗ – партнери.

Однією з основних проблем організації і функціонування наукового парку є визначення організаційно-правової форми господарювання та узгодження відповідних законодавчих актів щодо цього питання. У табл. 1 наведено можливі організаційно-правові форми господарювання наукового парку та визначено їх функціональні особливості. Саме організаційно-правову форму господарювання, на наш погляд, потрібно покласти в основу розробки статуту, засновницького договору, положення щодо взаємовідносин засновників, договорів між науковим парком, партнерами та інвесторами, документів щодо комерціалізації інтелектуальної власності.

Таблиця 1

Організаційно-правові форми наукового парку

Організаційно-правова форма	Особливості функціонування
Громадська організація	Має статус неприбуткової організації, тобто не сплачує податки, але має можливість виконувати роботи з упровадження наукових досліджень своїх членів (винахідників університету, інститутів та інших підприємств). Існують обмеження в процесі комерціалізації ОІВ.

Підприємство без статусу юридичної особи	Перетворює НП у підрозділ університету: такий центр, який не має права займатися питаннями комерціалізації інтелектуальної власності
Підприємство із статусом юридичної особи	Призводить до таких самих проблем, що і в попередньому випадку, виникають додаткові обмеження щодо розподілу прибутку між неприбутковими державними університетами та інститутами
ТОВ, ЗАТ чи ВАТ	Потребує змін у ЗУ «Про вищу освіту», які б дозволяли державним університетам створення комерційних підприємств шляхом участі в їх статутних фондах та отримання дивідендів від їхньої діяльності. В цьому випадку НП є прибутковим підприємством і повинен сплачувати податки, що суттєво обмежує його діяльність. Крім того, форма товариства передбачає швидке отримання прибутку, що нереально для більшості існуючих ОІВ.
Державне підприємство	У такого державного підприємства є такі ж проблеми щодо інтелектуальної власності, як і у державних університетів, які не можуть використовувати ОІВ, створені за бюджетні кошти

Як відомо, згідно ЗУ «Про наукові парки» вище названі інноваційні структури належать до підприємств, метою діяльності яких є отримання прибутку. Проте в світовій практиці технологічні та наукові парки – це неприбуткові організації, основною метою діяльності яких є створення інститутів підтримки інноваційного підприємництва. Тому ми пропонуємо доповнити даний закон положеннями щодо функціонування НП у формі державно-приватного партнерства, яке, на нашу думку, має бути засноване на поєднанні різних форм власності та господарювання переважно зі статусом неприбуткової установи.

Окрім вибору і затвердження найбільш оптимальної організаційної структури створення НП передбачає вирішення питань, які пов'язані з удосконаленням механізму виконання проектів, поповненням джерел фінансування, розвитком патентно-ліцензійної діяльності, покращенням обліку нематеріальних активів, а також інші організаційно-економічні та юридичні аспекти діяльності НП. Роботу щодо вирішення таких питань розпочато у Житомирському національному агроєкологічному університеті. Ми вважаємо, що потенційні можливості ЖНАЕУ дадуть змогу отримати цільове фінансування на інноваційні розробки через науковий парк для участі у впровадженні інноваційних проектів і підтримці інноваційного бізнесу.

Висновки та пропозиції. Дослідження показало, що Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації України виявило потребу створення нових наукових парків і це підтвердилося численними зверненнями від провідних наукових організацій, вищих навчальних закладів і наукових установ. Також за ініціативою Кабінету Міністрів України у вересні 2011 р. був проведений круглий стіл за участі представників влади, бізнесу та науковців. На основі узагальнення та систематизації матеріалів у процесі обговорень були виділені основні завдання ВНЗ при створенні НП, вирішення яких потребує подальшого дослідження і напрацювання рекомендацій для всіх учасників цього досить складного процесу. Таким чином, головна задача сучасної вищої школи – приведення системи інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємств у відповідність до ринкових потреб і підвищення їх здатності ефективно працювати в інноваційній економіці. Для підтримки початкуючих учених-підприємців необхідно організувати підготовку та перепідготовку за напрямками становлення й розвитку інноваційного бізнесу, менеджменту, маркетингу, захисту та управління інтелектуальною

власністю, моніторингу інновацій та ін. Особливу увагу слід приділити інноваційному маркетингу для визначення обсягу попиту і пропозиції у інноваційних розробках та їх використання на підприємствах.

Використана література

1. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності: Закон України від 8 вересня 2011р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Про наукові парки: Закон України від 25 вересня 2011р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
3. Володін С.А. Теоретико-методологічні та організаційні засади інноваційного провайдингу на наукоємному аграрному ринку. – К.: ЗАТ «Нічлава», 2007. – 384 с.: іл. – Бібліогр.: с. 359-380.